

مقدمه ای بر مالی اسلامی

۱

تألیف:

دکتر مهدی طایبانی

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

ندا جمشیدی

www.ketab.ir

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: مقدمه‌ای بر مالی اسلامی
مؤلفان: دکتر مهدی طغیانی و ندا جمشیدی
ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام
صفحه‌آرا و ویراستار ادبی: رضا عبدالمهی
طراح جلد: زینب استکی
نمایه‌ساز و ناظر نسخه‌پردازی و چاپ: رضا دبیا
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سپیدان تهران
چاپ اول: ۱۳۹۸
قیمت: ۳۶۵/۰۰۰ ریال
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۵۵-۴

تهران: بزرگراه شهید چمران، پل هیریت، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام
صندوق پستی ۱۵۹-۰۰۰۰۰، پستی: ۰۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
E-mail: pub@isu.ac.ir • www.ketabesale.com • فروشگاه اینترنتی: www.ketab.ir

سرشناسه: مالی - مه ۱۳۶۰ -

عنوان و نام پدیدآور: مقدمه‌ای بر مالی اسلامی - مؤلفان مهدی طغیانی و ندا جمشیدی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام (ع)، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۸۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۵۵-۴

موضوع: امور مالی (فقه)

موضوع: معاملات (فقه)

موضوع: امور مالی - جنبه‌های مذهبی - اسلام

شناسه افزوده: جمشیدی، ندا، ۱۳۷۰ -

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق علیه السلام (ع)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۸ ط ۷۵۵/الف/۶ ۱۹۸ BP

رده بندی دیویی: ۳۹۷/۳۷۲

شماره کاتالوگساز ملی: ۵۶۶۷۷۵۷

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.
این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۱۷		سخن ناشر
۱۹		مقدمه
۲۱		فصل اول. کلیات نظام مالی اسلامی
۲۲		مقدمه
۲۲		۱. تعریف نظام مالی اسلامی
۲۳		۲. ترکیب یک نظام مالی اسلامی
۲۳		۱-۲. بازارهای مالی اسلامی
۲۴		۱-۱-۲. بازار پول اسلامی
۲۴		۲-۱-۲. بازار سرمایه اسلامی
۲۴		۳-۱-۲. بازار بیمه اسلامی
۲۵		۲-۲. مؤسسات مالی اسلامی
۲۵		۱-۲-۲. مؤسسات تأمین مالی
۲۵		۲-۲-۲. مؤسسات رتبه‌بندی
۲۶		۳-۲-۲. مؤسسات مشاوره
۲۷		۳-۲. ابزارهای مالی اسلامی
۲۸		۱-۳-۲. ابزارهای مالی بازار پول اسلامی
۲۹		۲-۳-۲. ابزارهای مالی بازار سرمایه اسلامی
۳۰		۳-۳-۲. ابزارهای مالی بازار بیمه اسلامی
۳۰		۴-۲. شرکت‌کنندگان در بازارهای مالی اسلامی
۳۰		۱-۴-۲. عرضه‌کنندگان ابزارهای مالی اسلامی
۳۰		۲-۴-۲. تقاضاکنندگان ابزارهای مالی اسلامی
۳۰		۳-۴-۲. مؤسسات مالی اسلامی

۳۳	جمع‌بندی.....
۳۴	مسائل و پرسش‌ها.....
۳۵	فصل دوم. اصول و قوانین محوری حاکم بر نظام مالی.....
۳۶	مقدمه.....
۳۶	۱. اصول و قوانین محوری حاکم بر نظام مالی متعارف.....
۳۷	۱-۱. ارزشمند بودن زمان.....
۳۷	۲-۱. جبران‌پذیر بودن خطر.....
۳۷	۳-۱. تعیین قیمت در بازار.....
۳۷	۴-۱. حق انجام معامله در قیمت‌های کارا.....
۳۷	۵-۱. آزادی از اجبار و تحمیل.....
۳۸	۶-۱. برائت از جعل و غلط‌نمایی.....
۳۸	۷-۱. حق دانستن اطاعات برابر.....
۳۸	۸-۱. برابری در تحویل اطلاعات.....
۳۸	۹-۱. عدم تحریک ناگهانی.....
۳۹	۱۰-۱. قدرت چانه‌زنی و رای سرمایه‌گذاران.....
۳۹	۲. اصول و قوانین محوری حاکم بر نظام مالی اسلامی.....
۳۹	۱-۲. آزادی در انجام معامله.....
۴۰	۲-۲. ممنوعیت اکل مال به باطل.....
۴۲	۳-۲. ممنوعیت ضرر و ضرار.....
۴۶	۴-۲. ممنوعیت غرر.....
۴۷	۱-۴-۲. روایت نبوی معروف «نهی الثبی عن بیع العرب».....
۴۸	۲-۴-۲. روایت دعائم الاسلام از امیرالمؤمنین (علیه السلام).....
۴۹	۵-۲. ممنوعیت ربا.....
۵۳	۶-۲. پرهیز از قمار (درآمد باد آورده).....
۵۴	۷-۲. عدم مداخله در سازوکار بازار.....
۵۵	۸-۲. لزوم پذیرش همزمان هزینه و منافع.....
۵۵	۹-۲. ممنوعیت تراکش‌های حرام.....
۵۵	۱۰-۲. حق معامله در قیمت‌های عادلانه.....
۵۶	۱۱-۲. انصاف (عدل).....
۵۶	۱۲-۲. حق دسترسی به اطلاعات دقیق، کافی و مساوی (شفافیت).....

۵۷	 ۱۳-۲. مسئولیت
۵۸	 ۱۴-۲. لزوم ایفای تعهد
۵۹	 ۱۵-۲. همکاری دو طرفه و شراکت (تعاون)
۵۹	 ۱۶-۲. ممنوعیت حيله برای فرار از احکام شرعی
۶۰	 ۱-۱۶-۲. حيله برای فرار از حکم ربا
۶۱	 ۲-۱۶-۲. ادله ممنوعیت حيله‌های ربا
۶۴	 جمع‌بندی
۶۷	 مسائل و پرسش‌ها
۶۹	 فصل سوم. ۱. صکوک
۷۰	 مقدمه
۷۱	 ۱. تعریف صکوک
۷۱	 ۲. سیر تاریخی شکل‌گیری صکوک
۷۳	 ۳. انواع صکوک
۷۳	 ۱-۳. صکوک اجاره
۷۳	 ۲-۳. صکوک مالکیت دارایی‌هایی که در آینده ساخته می‌شود
۷۳	 ۳-۳. صکوک مالکیت منافع دارایی موجود
۷۳	 ۴-۳. صکوک مالکیت منافع دارایی‌هایی که در آینده ساخته می‌شود
۷۳	 ۵-۳. صکوک ارائه خدمات
۷۳	 ۶-۳. صکوک سلم
۷۴	 ۷-۳. صکوک مرابحه
۷۴	 ۸-۳. صکوک مشارکت
۷۴	 ۹-۳. صکوک مضاربه
۷۴	 ۱۰-۳. صکوک وکالت (نماینده سرمایه‌گذاری)
۷۴	 ۱۱-۳. صکوک مزارعه
۷۴	 ۱۲-۳. صکوک مسابقات
۷۵	 ۱۳-۳. صکوک حق الامتیاز
۷۵	 ۱۴-۳. صکوک استصناع
۷۷	 ۴. ارکان اصلی انتشار صکوک
۷۸	 ۵. ویژگی‌های صکوک
۸۰	 ۶. تجربه انتشار ابزارهای مالی اسلامی در ایران و دیگر کشورهای جهان

- ۱-۶. تجربه ایران در زمینه صکوک ۸۱
- ۲-۶. تجربه دیگر کشورهای جهان در زمینه صکوک ۸۲
۷. دلایل پیدایش و گسترش صکوک ۸۴
- ۱-۷. عدم استقبال مسلمانان متدین از ابزارهای بدهی محور و ربوی ۸۴
- ۲-۷. خروج از بانک‌محوری در تأمین مالی و تقویت بازار سرمایه ۸۵
- ۳-۷. لزوم تنوع در ابزارهای بازار مالی اسلامی و انطباق با انگیزه‌های مختلف تأمین مالی ۸۵
- ۴-۷. تجربه ناموفق ابزارهای بدهی محور در ایجاد بحران‌های مالی و پیش‌بینی بحران‌ها ۸۶
- ۵-۷. امکان نوآوری مالی و خلاقیت در پیشنهاد روش‌های جدید و ابزارهای نو ۸۶
- جمع‌بندی ۸۶
- مسائل و پرسش‌ها ۸۸
- فصل چهارم. صکوک غیر انتفاعی ۸۹
- مقدمه ۹۰
۱. صکوک قرض الحسنه ۹۱
- ۱-۱. انواع صکوک قرض الحسنه ۹۲
- ۱-۱-۱. صکوک قرض الحسنه با کارن جایزه ۹۲
- ۱-۱-۲. صکوک قرض الحسنه با جایزه ۹۳
- ۲-۱. نحوه انتشار اوراق قرض الحسنه ۹۵
۲. صکوک وقف ۹۷
- ۱-۲. ارکان انتشار اوراق وقف ۹۸
- ۲-۲. نحوه انتشار اوراق وقف ۹۹
- ۳-۲. ماهیت فقهی و تحلیل مشروعیت صکوک وقف ۱۰۱
- جمع‌بندی ۱۰۴
- مسائل و پرسش‌ها ۱۰۵
- فصل پنجم. صکوک انتفاعی با سود معین ۱۰۷
- مقدمه ۱۰۸
۱. تجربه انتشار صکوک با سود معین در سطح بین‌المللی و محلی و سیر تحول آن ۱۰۸
۲. صکوک اجاره ۱۱۱
- ۱-۲. ارکان انتشار اوراق اجاره ۱۱۲
- ۲-۲. روش کار در صکوک اجاره ۱۱۳

۱۱۴.....	۳-۲. انواع اوراق اجاره.....
۱۱۴.....	۱-۳-۲. انواع اوراق اجاره بر اساس ماهیت قرارداد.....
۱۱۵.....	۲-۳-۲. انواع اوراق اجاره بر اساس متعلق اجاره.....
۱۱۷.....	۴-۲. شرایط دارایی های موضوع انتشار اوراق اجاره.....
۱۱۷.....	۱-۴-۲. مشخصات عمومی.....
۱۱۷.....	۲-۴-۲. انواع دارایی قابل قبول.....
۱۱۷.....	۵-۲. مزایای صکوک اجاره.....
۱۱۸.....	۳. صکوک منفعت.....
۱۱۹.....	۱-۳. انواع اوراق منفعت.....
۱۱۹.....	۱-۲-۳. اوراق منفعت بر اساس واگذاری منافع دارایی های بادوام.....
۱۲۰.....	۲-۱-۳. اوراق منفعت بر اساس واگذاری خدمات آینده.....
۱۲۳.....	۴. صکوک سلف (سلم).....
۱۲۵.....	۱-۴. نحوه انتشار اوراق سلف.....
۱۲۸.....	۵. صکوک مرابحه.....
۱۲۹.....	۱-۵. ارکان انتشار اوراق مرابحه.....
۱۳۰.....	۲-۵. انواع اوراق مرابحه.....
۱۳۰.....	۱-۲-۵. اوراق مرابحه تأمین مالی.....
۱۳۰.....	۲-۲-۵. اوراق مرابحه تشکیل سرمایه شرکت های تجاری.....
۱۳۱.....	۳-۲-۵. اوراق مرابحه رهنی.....
۱۳۲.....	۴-۲-۵. اوراق مرابحه بازخرید دارایی ها.....
۱۳۳.....	۳-۵. شرایط دارایی های موضوع انتشار اوراق مرابحه.....
۱۳۵.....	۶. صکوک استصناع.....
۱۳۶.....	۱-۶. ارکان انتشار اوراق استصناع (سفارش ساخت).....
۱۳۷.....	۲-۶. فرایند کلی انتشار اوراق استصناع (سفارش ساخت).....
۱۳۸.....	۳-۶. انواع اوراق استصناع.....
۱۳۸.....	۱-۳-۶. اوراق استصناع مستقیم.....
۱۳۹.....	۲-۳-۶. اوراق استصناع موازی (غیرمستقیم).....
۱۳۹.....	۳-۳-۶. اوراق استصناع و اجاره به شرط تملیک.....
۱۴۱.....	جمع بندی.....
۱۴۳.....	مسائل و پرسش ها.....

۱۴۵	فصل ششم. صکوک انتفاعی با سود انتظاری
۱۴۶	مقدمه
۱۴۶	۱. صکوک مشارکت
۱۴۷	۱-۱. ارکان انتشار اوراق مشارکت
۱۴۸	۲-۱. روش کار در صکوک مشارکت
۱۵۱	۳-۱. ماهیت فقهی و تحلیل مشروعیت صکوک مشارکت
۱۵۲	۲. صکوک مضاربه
۱۵۳	۱-۲. تعریف و انواع اوراق مضاربه
۱۵۳	۲. ارکان انتشار اوراق مضاربه
۱۵۵	۳-۲. انواع اوراق مضاربه
۱۵۵	۲-۲. انواع اوراق مضاربه خاص
۱۵۵	۲-۱. انواع اوراق مضاربه عام با سررسید
۱۵۵	۳-۳-۲. اوراق مضاربه عام بدون سررسید
۱۵۶	۴-۲. ماهیت فقهی و تحلیل مشروعیت صکوک مضاربه
۱۵۶	۳. صکوک وکالت
۱۵۷	۱-۳. کاربرد اوراق وکالت
۱۵۷	۲-۳. ارکان انتشار اوراق وکالت
۱۵۸	۳-۳. انواع اوراق وکالت
۱۵۸	۳-۳-۱. اوراق وکالت خاص
۱۵۹	۳-۳-۲. اوراق وکالت عام با سررسید
۱۵۹	۳-۳-۳. اوراق وکالت عام بدون سررسید
۱۶۰	۴-۳. ماهیت فقهی و تحلیل مشروعیت صکوک وکالت
۱۶۱	جمع‌بندی
۱۶۳	مسائل و پرسش‌ها
۱۶۵	فصل هفتم. ریسک صکوک و مدیریت آن
۱۶۶	مقدمه
۱۶۶	۱. مفهوم ریسک و مدیریت آن
۱۶۷	۲. انواع ریسک صکوک
۱۶۸	۱-۲. ریسک‌های بازار اولیه
۱۶۸	۲-۱-۱. ریسک عدم جمع‌آوری وجوه نقد به میزان کافی

۱۶۸	۲-۱-۲. ریسک سوءاستفاده واسط از وجوه دریافتی.....
۱۶۹	۲-۲. ریسک‌های بازار ثانویه.....
۱۶۹	۲-۲-۱. ریسک‌های مالی.....
۱۷۴	۲-۲-۲. ریسک‌های غیرمالی.....
۱۷۶	۳-۲. ریسک‌های مرتبط با دارایی و منافع.....
۱۷۶	۱-۳-۲. ریسک از بین رفتن دارایی.....
۱۷۶	۲-۳-۲. ریسک استهلاک تدریجی دارایی.....
۱۷۶	۳-۳-۲. ریسک متغیر بودن منافع آتی از نظر زمانی و ریالی.....
۱۷۸	جمع‌بندی.....
۱۸۰	مسائل و پرسش‌ها.....
۱۸۳	فصل هشتم. انوارت شرعی و بازار مالی اسلامی.....
۱۸۴	مقدمه.....
۱۸۴	۱. تعریف نظارت شرعی.....
۱۸۵	۲. اهداف و مزایای نظارت شرعی و نظام مالی اسلامی.....
۱۸۶	۳. تجربه نظارت شرعی بانک ملی اسلامی در عمده کشورهای اسلامی.....
۱۸۶	۱-۳. مالزی.....
۱۸۷	۲-۳. اندونزی.....
۱۸۸	۳-۳. بحرین.....
۱۸۸	۴-۳. عربستان.....
۱۸۸	۵-۳. ایران.....
۱۸۹	۴. نظارت شرعی در مؤسسات مالی اسلامی.....
۱۸۹	۱-۴. سازمان حسابداری و حسابرسی مؤسسات مالی اسلامی.....
۱۹۲	۲-۴. هیئت خدمات مالی اسلامی.....
۱۹۵	جمع‌بندی.....
۱۹۸	مسائل و پرسش‌ها.....
۱۹۹	فصل نهم. ابزارهای مشتقه و تحلیل مشروعیت آن.....
۲۰۰	مقدمه.....
۲۰۱	۱. ابزارهای مشتقه.....
۲۰۱	۲. انواع ابزارهای مشتقه.....
۲۰۲	۱-۲. سلف (قرارداد آتی).....

۲۰۳	۱-۲-۱. انواع سلف
۲۰۳	۲-۲. آتی‌ها (پیمان آتی)
۲۰۴	۱-۲-۲. مشخصات آتی‌ها
۲۰۵	۲-۲-۲. انواع دارایی‌های پایه در آتی‌ها
۲۰۵	۲-۲-۳. انواع آتی‌ها
۲۰۷	۳-۲. تفاوت سلف و آتی‌ها
۲۰۸	۴-۲. اختیارات (قرارداد اختیار معامله)
۲۱۰	۱-۴-۲. انواع اختیارات
۲۱۳	۵-۲. معاوضات (سوآپ)
۲۱۴	۱-۵-۲. انواع سوآپ
۲۱۵	۳. بازیگرن اصل در ابزارهای مشتقه
۲۱۶	۴. مزایا و معایب ابزارهای مشتقه
۲۱۷	۵. بررسی مشروعیت ابزارهای مشتقه از منظر فقه شیعه
۲۱۸	۱-۵-۱. تحلیل مشروعیت قراردادهای سلف و آتی‌ها
۲۱۸	۱-۵-۱-۱. سلف و آتی‌ها صدق بیع نسبه به نسبه
۲۱۹	۱-۵-۲. سلف و آتی‌ها صدق بیع عربون
۲۱۹	۱-۵-۳. سلف و آتی‌ها صدق التزام برای معامله‌ای در آینده
۲۲۰	۲-۵-۱. تحلیل مشروعیت قراردادهای اختیارات
۲۲۰	۱-۵-۲-۱. اختیار معامله به عنوان مصداق بیع
۲۲۱	۲-۵-۲-۲. اختیار معامله به عنوان مصداق صدق
۲۲۱	۲-۵-۳-۱. اختیار معامله به عنوان مصداق بیمه
۲۲۲	۲-۵-۴-۱. اختیار معامله به عنوان مصداق قولنامه
۲۲۲	۲-۵-۵-۱. اختیار معامله به عنوان مصداق هبه معوضه
۲۲۲	۲-۵-۶-۱. اختیار معامله به عنوان عقدی مستقل و بی‌نام
۲۲۲	۲-۵-۷-۱. اختیار معامله به عنوان قمار بر روی قیمت‌های آینده
۲۲۴	۳-۵-۱. تحلیل مشروعیت قرارداد معاوضه‌ای
۲۲۴	۱-۳-۵-۱. سوآپ مصداق پرداخت بهره
۲۲۴	۲-۳-۵-۱. سوآپ مصداق بیع دین به دین
۲۲۵	جمع‌بندی
۲۲۷	مسائل و پرسش‌ها

۲۲۹	فصل دهم. بیمه و تکافل
۲۳۰	مقدمه
۲۳۰	۱. فرایند بیمه رایج
۲۳۰	۱-۱. شناسایی ریسک‌های قابل بیمه شدن
۲۳۱	۲-۱. تخمین خسارات انتظاری
۲۳۱	۳-۱. تخمین درآمد سرمایه‌گذاری
۲۳۲	۲. نظر فقهاء و حقوق‌دانان مسلمان درباره بیمه رایج
۲۳۲	۱-۲. موافقان مشروعیت قرارداد بیمه رایج
۲۳۳	۲-۲. مخالفان مشروعیت قرارداد بیمه رایج
۲۳۵	۲. ۱. قانون به تفصیل
۲۳۶	۳. تکافل در لغت و اصطلاح
۲۳۷	۴. مبانی و اصول تکافل اقتصادی اسلام
۲۳۷	۴-۱. اصل کفالت هانی
۲۳۸	۴-۲. اصل سهیم بودن جامعه درآمدهای دولتی
۲۴۱	۵. بیمه تکافل و تفاوت آن با بیمه رایج
۲۴۵	۶. سازوکار کلی مدل‌های تکافل
۲۴۶	۷. الگوهای رایج تکافل
۲۴۶	۷-۱. تکافل بر مبنای تبرع
۲۴۷	۷-۲. تکافل بر مبنای مضاربه
۲۴۹	۷-۳. تکافل بر مبنای وکالت
۲۵۱	۷-۴. الگوی مرکب از هر دو الگوی وکالت و مضاربه
۲۵۲	۷-۵. تکافل بر مبنای وقف
۲۵۴	۸. آثار و مزیت‌های نظام تکافل
۲۵۵	جمع‌بندی
۲۵۶	مسائل و پرسش‌ها
۲۵۹	منابع و مأخذ
۲۶۹	نمایه

مقدمه

توسعه روزافزون ابزارها و بازارهای مالی در سده اخیر و تقابل صریح آن با آموزه‌های اسلامی در زمینه حرمت ربا، غرر، سمر و... در کنار مسئله پیشرفت در جوامع اسلامی و نیازمندی‌های شدید این فرایند به تأمین مالی، موجب بسط و گسترش مالی اسلامی شده است. شروع این حرکت که بلاشک مدیون علامه شهید آیت‌الله سید محمدباقر صدر و ارائه الگوی بانکداری بدون ربا است در خلال دهه‌های اخیر شیعی نظری و عملی بیشتری یافته و به عنوان روشی مؤثر و کارا در تأمین مالی مسلمانان حتی در کشورهای غربی نیز مورد استقبال قرار گرفته است.

این کتاب به منظور معرفی مالی اسلامی و ویژگی معرفی اصلی‌ترین و پرکاربردترین ابزارهای مالی اسلامی به دانشجویان و عموم علاقه‌مندان، فصل تدوین شده است. در فصل اول آن کلیات نظام مالی اسلامی معرفی شده است. در این فصل، خواننده با نظام مالی اسلامی و تفاوت آن با نظام مالی متعارف و نیز ارکان اصلی این نظام و هدف اصلی آن آشنا می‌شود.

در فصل دوم، اصول محوری حاکم بر نظام مالی اسلامی تشریح شده است. در این فصل، اصول محوری حاکم بر نظام مالی متعارف و نظام مالی اسلامی با یکدیگر مقایسه شده و مدارک و مستندات فقها در تدوین اصول محوری حاکم بر نظام مالی اسلامی معرفی شده است. همچنین در ادامه فصل به منظور تکمیل اصول حاکم بر نظام مالی اسلامی راه‌های فرار از اصول حاکم بر نظام مالی اسلامی (حیل شرعی) تبیین شده است.

همچنین در فصل سوم تا هفتم کتاب، صکوک، انواع آن و مدیریت ریسک صکوک معرفی شده است. در فصل سوم، خواننده پس از آشنایی با صکوک، انواع و ویژگی‌های آن، با چگونگی پیدایش صکوک و سیر تاریخی این ابزارها، ساختار و عناصر اصلی صکوک، وضعیت انتشار صکوک در سطح داخلی و بین‌المللی و سرانجام بررسی دلایل پیدایش صکوک آشنا می‌شود. در فصل چهارم، صکوک غیرانتفاعی (شامل قرض الحسنه و وقف) و انواع آن معرفی و ویژگی‌ها، ساختار و کاربردهای آنها و نیز مشروعیت آنها تشریح شده است. در فصل

پنجم، تصویری کلی از وضعیت صکوک انتفاعی با سود معین (شامل صکوک اجاره، منفعت، سلف، مرابحه و استصناع) تدوین شده و انواع صکوک انتفاعی با سود معین معرفی شده است. همچنین در این فصل، ساختارهای مختلف صکوک انتفاعی با سود معین و کاربردها و آثار آنها تشریح شده و تجربه ایران در استفاده از این نوع صکوک و نیز مشروعیت آن مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل ششم نیز صکوک انتفاعی با سود انتظاری (شامل صکوک مشارکت، مضاربه و وکالت)، ساختار آنها و ارکان انتشار آنها مورد بحث قرار گرفته و تفاوت میان صکوک انتفاعی با سود انتظاری و صکوک با سود معین تبیین شده و در نهایت مشروعیت این نوع صکوک بررسی شده است. در فصل هفتم خواننده با مفهوم ریسک و مدیریت آن، ریسک‌های مشترک میان انواع صکوک و نیز چالش‌های مدیریت ریسک‌های مشترک میان انواع صکوک، راهکارهای عبور از این چالش‌ها آشنا می‌شود.

فصل هشتم را به تشریح چگونگی نظارت شرعی بر بازار مالی اسلامی و معرفی مهم‌ترین مؤسسات نظارت‌گر شرعی اختصاص یافته است. در فصل نهم نیز ابزارهای مشتقه معرفی و مشروعیت این ابزارها تحلیل شده و در نهایت در فصل دهم بیمه و تکافل و تفاوت‌ها و وجوه تمایز آنها تبیین شده و راهکارهای رفع آثار تکافل تشریح شده است. امید است این اثر بتواند برای دانشجویان و عموم علاقه‌مندان به ادبیات مالی اسلامی مفید واقع شود.

دکتر مهدی طغیانی

ندا جمشیدی

بهار ۱۳۹۸